

Міністерство охорони здоров'я України  
Полтавський державний медичний університет  
Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини

**«УЗГОДЖЕНО»**

Гарант освітньо-професійної  
програми «Терапія та реабілітація»  
«28» листопада 2024 року

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»**

Голова вченої ради Навчально-наукового  
медичного інституту  
Протокол від 29 листопада 2024 р. № 4

**СИЛАБУС**

**ЕТИКА ТА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

**обов'язкова**

(редакція з урахуванням оновлення ОП «Терапія та реабілітація», відповідно  
вимог Стандарту, згідно Наказу МОН України від 30.10.2024р. №1549)

|                                                   |                                                                         |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| рівень вищої освіти                               | другий (магістерський)                                                  |
| галузь знань                                      | 22 Охорона здоров'я                                                     |
| Спеціальність                                     | 227 Терапія та реабілітація                                             |
| Спеціалізація                                     | 227.02 Ерготерапія                                                      |
| освітня кваліфікація                              | магістр терапії та реабілітації за<br>спеціалізацією 227.02 Ерготерапія |
| професійна кваліфікація                           | Ерготерапевт                                                            |
| форма навчання                                    | денна                                                                   |
| курс та семестр вивчення<br>навчальної дисципліни | I курс, 1семестр                                                        |

**«УХВАЛЕНО»**

на засіданні кафедри  
фізичної та реабілітаційної медицини  
Протокол від 27 листопада 2024 р. № 6

## ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

|                                                                                             |                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Прізвище, ім'я,<br>по батькові викладача<br>(викладачів), науковий<br>ступінь, учене звання | Страшко Євген Юрійович, к. мед. н., доцент                                        |
| Профайл викладача<br>(викладачів)                                                           | <a href="mailto:ye.strashko@pdmu.edu.ua">ye.strashko@pdmu.edu.ua</a>              |
| Контактний телефон                                                                          | (0532) 59-42-70 Кафедра фізичної та<br>реабілітаційної медицини                   |
| E-mail:                                                                                     | <a href="https://sport-health.pdmu.edu.ua/">https://sport-health.pdmu.edu.ua/</a> |
| Сторінка кафедри на<br>сайті ПДМУ                                                           | <a href="https://sport-health.pdmu.edu.ua/">https://sport-health.pdmu.edu.ua/</a> |

### ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

#### Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3/90 , із них:

Лекції (год.) – 10

Практичні заняття (год.) – 20

Самостійна робота (год.) – 60

Вид контролю: ПМК (підсумковий модульний контроль)

#### Політика навчальної дисципліни

«Етика та комунікація у професійній діяльності» розроблений кафедрою фізичної та реабілітаційної медицини відповідно до положень нормативно-правової бази з регулювання освітньої діяльності Університету та законодавства у сфері вищої освіти. Політика дисципліни спрямована на розвиток умінь осмислено сприймати теоретичний матеріал, узагальнювати й систематизувати засвоєну інформацію, якісно усвідомлювати нові знання, вирішувати проблемні завдання, презентувати результати своєї діяльності, критично і креативно мислити, обґрунтовувати власну думку. Ми переконані, що стратегія розвитку сучасних освітніх практик, де органічно поєднуються професійна підготовка з програмами якісної гуманітарної освіти, здатна реально забезпечити інвестиції в людський капітал, який обґрунтовано оцінюється сьогодні як визначальний чинник соціально-економічного прогресу.

Вивчення дисципліни «Етика та комунікація у професійній діяльності» визначається політикою Університету та кафедри щодо організації освітнього процесу. При опануванні дисципліни ми дотримуємося Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni->

[dokumenti](https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti) та Правил внутрішнього розпорядку для здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>.

Особливістю навчання на кафедрі є використання різних навчальних баз для відпрацювання практичних аспектів дисципліни в контексті реальних професійних ситуацій, проведення лекцій в кафедральних аудиторіях із забезпеченням інтерактивної взаємодії та можливості зарахування результатів неформальної освіти.

Кафедрою створене якісне та безпечне освітнє середовище: лекції читаються в аудиторіях, які оснащені мультимедійними проєкторами; практичні заняття проходять на базах:

КП «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського Полтавської обласної ради»;

КП «Дитяча міська клінічна лікарня Полтавської міської ради»;

ТОВ «ОРТОПЕД», що дає змогу здобувачам освіти долучитися на практиці до майбутньої професійної діяльності.

Звертаємо увагу! Здобувачам освіти необхідно:

- виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- завчасно приходити на заняття;
- відповідати правилам дрес-коду учасників освітнього процесу;
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- вимикати телефон під час занять;
- не залишати заняття без дозволу викладача;
- глибоко та всебічно оволодіти знаннями та вміннями, котрі будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації;
- бути комунікативними та відкритими до знань

Для успішного засвоєння дисципліни необхідно систематично готуватися до практичних занять, виконувати практичні завдання, опрацьовувати теми, що рекомендовані для самостійного вивчення, брати активну участь в обговоренні теми заняття в аудиторії. Ми цінуємо старанність, активність, швидкість та креативність мислення, наполегливість в навчанні.

Викладання освітньої компоненти в умовах військового стану, може здійснюватися за допомогою технологій дистанційного навчання, а саме з використанням платформи Zoom.

Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського

[https://pdmu.edu.ua/storage/ft\\_foreign\\_students/docs/5q5W0nG8rkYIrDfmipiyhkfZmkmbVKRR7Pdjrjvh.pdf](https://pdmu.edu.ua/storage/ft_foreign_students/docs/5q5W0nG8rkYIrDfmipiyhkfZmkmbVKRR7Pdjrjvh.pdf) і просимо взаємності.

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти включає:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття);

- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);

- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку кафедри, бути толерантними, доброзичливим и та виваженими у спілкуванні з викладачами та співробітниками кафедри, медичним персоналом закладу охорони здоров'я;

- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика дедлайну та відпрацювання здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з Регламентом відпрацювання студентами пропущених занять і незадовільних оцінок, що затверджені у закладі вищої освіти;

- роботи, які здає здобувач вищої освіти з порушенням терміну без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимальної, наприклад, практичні навички);

- перескладання ПМК з метою підвищення оцінки не допускається, окрім ситуацій невиконання програми дисципліни або неявки на підсумковий контроль.

Вивчення модуля передбачає самостійну роботу здобувача вищої освіти, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Якщо здобувач освіти не згодний з результатами оцінювання, він має право скористатися рекомендаціями Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.

Зі всіма наведеними документами можна ознайомитися за посиланням: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>.

Кафедрою визнаються результати, отримані шляхом неформальної освіти. Процедуру визначено Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті: [https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs\\_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf](https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf). Кафедра рекомендує здобувачам освіти ознайомитися із онлайн платформами: <http://portal.phc.org.ua/en/>; <https://academy.nszu.gov.ua/>; <https://prometheus.org.ua/>; <https://members.physio-pedia.com/>.

### **Опис навчальної дисципліни**

Основна компонента «Етика та комунікація у професійній діяльності» розроблена відповідно до положень нормативно-правової бази з регулювання освітньої діяльності Університету та законодавства у сфері вищої освіти: в межах реалізації Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Стратегічного плану розвитку Полтавського державного медичного університету на 2022-2027 рр. <https://pdmu.edu.ua/strategichniy-plan-rozvitku-pdmu>. Освітня компонента «Етика та комунікація в професійній діяльності» забезпечує право здобувачів на якісну вищу освіту. У сучасному світі ефективна комунікація та набір ключових компетенцій (таких як критичне мислення, вирішення проблем, командна робота, цифрова грамотність) є основою для успішного навчання та подальшої професійної реалізації. Відповідно до змісту освіти Концепція Цілей сталого розвитку формує потребу у підготовці конкурентоспроможних фахівців системи охорони здоров'я на ринку праці.

Реалізація ЦСР під час вивчення ОК «Етика та комунікація в професійній діяльності» може відбуватися через декілька основних напрямів:

- Ціль 3: Добре здоров'я та благополуччя. Ця ціль є найбільш очевидною. Фахівці терапії та реабілітації безпосередньо працюють над поліпшенням здоров'я та якості життя пацієнтів. Вивчення етики допомагає зрозуміти, як забезпечити рівний доступ до послуг для всіх, незалежно від їхнього соціального статусу, віку чи інвалідності. Комунікація стає інструментом для побудови довіри та підтримки пацієнта на шляху до повного відновлення.
- Ціль 4: Якісна освіта. Вона безпосередньо стосується освітнього процесу, в рамках якого вивчається дисципліна. Це про те, як зробити навчання інклюзивним, справедливим і якісним для всіх студентів. У контексті етики та

комунікації, це означає формування у майбутніх фахівців умінь спілкуватися з різними групами населення, враховуючи їхні освітні та культурні особливості.

- **Ціль 10: Зменшення нерівності.** Етика у професійній діяльності ерготерапевта вимагає дотримання принципів справедливості та рівноправ'я. Це включає в себе усунення дискримінації та упередженого ставлення до пацієнтів, які можуть належати до вразливих груп. Комунікативні навички допомагають ефективно взаємодіяти з різноманітними людьми та забезпечувати, щоб кожен отримав належну допомогу.

Навчальна дисципліна «Етика та комунікація у професійній діяльності» розглядає основні питання медичної етики, моральних норм, комунікативної етики у професійній діяльності фахівців з терапії та реабілітації, ознайомлює з етичними, біоетичними та деонтологічними принципами і нормами, а також розглядає основи професійної комунікації ерготерапевта та сприяє формуванню комунікаційних компетенцій у здобувачів вищої освіти, що допоможе набути їм необхідних знань і навичок та підвищити цінність на ринку праці.

Розвиток етичних та комунікативних навичок майбутнього фахівця в навчальному курсі подано як складний поетапний процес, пов'язаний із формуванням і удосконаленням важливих особистісно-професійних якостей та індивідуально-особистісними, діяльнісними і соціокультурними перетвореннями, вибором моделей поведінки, розкриттям творчого потенціалу особистості, самовдосконаленням.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система моральних норм, принципів та комунікативних навичок, що регулюють взаємовідносини між суб'єктами суспільних відносин в системі охорони здоров'я. Освітня компонента досліджує, як етичні стандарти та ефективне спілкування впливають на професійні обов'язки, відносини з колегами, клієнтами та суспільством, а також на репутацію фахівця.

### **Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни**

**Пререквізити.** Дисципліна «Етика та комунікація у професійній діяльності» базується на результатах навчання, досягнутих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або суміжними спеціальностями. Вона спирається на знання з дисциплін: «Комунікативні стратегії англійської мови», «Менеджмент та лідерство в терапії та реабілітації. Управління цифровими трансформаціями». Зміст курсу інтегрується з цими дисциплінами, розвиваючи та поглиблюючи уявлення про людину в біопсихосоціальному контексті, фактори середовища, що обмежують або підтримують участь, та роль фахівця у зміні середовища.

**Постреквізити.** Вивчення дисципліни «Етика та комунікація у професійній діяльності» забезпечує послідовність і взаємозв'язок із

дисциплінами магістерської програми: «Тактична медицина», «Ерготерапевтичний менеджмент при травмах, політравмах», «Ортезування та протезування в ерготерапевтичній практиці», «Ерготерапевтичний менеджмент при мультисистемній патології», «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії», «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у педіатрії», «Правове та антикорупційне забезпечення професійної діяльності» та науково-дослідною роботою здобувачів.

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

*Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти системи знань, умінь і навичок, необхідних для успішної професійної діяльності, яка ґрунтується на високих етичних принципах та ефективній комунікації.*

*Основними завданнями вивчення дисципліни є:*

- вивчення та розуміння основних категорій етики (мораль, відповідальність, обов'язок, совість, гідність) та комунікації (вербальна, невербальна, ділова, конфліктна) у професійній діяльності;
- розкрити змістовні та функціональні особливості моралі як соціокультурного феномену;
- сформувати уявлення про специфіку та цінність етики як сфери філософсько-гуманітарного знання;
- засвоїти сутності основних понять медичної етики, біоетики і деонтології та їх особливостей в системі реабілітації;
- розвинути навички логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя;
- навчити здобувачів освіти аналізувати та застосовувати в ерготерапевтичній практиці професійні етичні кодекси та стандарти, що регулюють їхню майбутню діяльність;
- сформувати розуміння психологічних механізмів спілкування, включаючи емпатію, сприйняття та вплив на співрозмовника;
- розвиток умінь вести переговори, ділові бесіди, ефективно виступати перед аудиторією та грамотно оформлювати ділову документацію з реабілітації.
- навчитися ідентифікувати та вирішувати етичні дилеми, що виникають у професійному середовищі, приймаючи обґрунтовані та морально виправдані рішення;
- освоїти стратегії і тактики управління конфліктами та їх конструктивного вирішення в роботі мультидисциплінарної команди;
- навчитися створювати позитивний професійний імідж, що ґрунтується на високих етичних стандартах та гуманності в діяльності ерготерапевта.

**Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна**

*Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:*

*Інтегральна:*

Здатність розв'язувати автономно та у міжпрофесійному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з функціонуванням та обмеженнями життєдіяльності окремих осіб, груп та популяцій, зокрема порушеннями заняттєвої активності, заняттєвої участі та ефективною взаємодією осіб, груп та популяцій з середовищем їх життєдіяльності; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у ерготерапії.

*Загальні:*

ЗК 06. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

*Спеціальні:*

СК 01. Здатність застосовувати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, популяризувати здоровий спосіб життя для окремих осіб, груп, популяцій та спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.

СК 07. Здатність застосовувати поглиблені знання та критичне розуміння наукового процесу, застосовувати етичні принципи, усталені та новітні дослідницькі методології та парадигми для систематичного збору, критичного оцінювання, звітування та інтеграції даних наукових досліджень у практичну діяльність.

СК 11. Здатність співпрацювати з різними службами охорони здоров'я, соціальної політики і соціального захисту, пояснювати права осіб з обмеженнями життєдіяльності з метою збільшення заняттєвої участі та інтеграції пацієнта/клієнта у суспільство.

СК 13. Здатність здійснювати критичну саморефлексію на високому рівні, вдосконалювати професійну ідентичність, визначати потреби і стратегії для поглиблення власних професійних знань з ерготерапії та її процесу на основі національних вимог до безперервного професійного розвитку та демонструвати самостійне, автономне навчання на національному та міжнародному рівнях.

*Програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна*

ПРН 01. Застосовувати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її фізичним, психічним і соціальним здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, сприяти популяризації здорового способу життя для окремих осіб, груп, популяцій і спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.

ПРН 12. Застосовувати у практичній діяльності інформацію з наукових джерел, інтегруючи її з цінностями та бажаннями клієнта та особливостями



контексту практичної діяльності, для обґрунтування рішень щодо організації процесу ерготерапії для окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій.

ПРН 16. Знати межі професійної компетентності ерготерапевта, сфери практичної діяльності фахівців інших спеціальностей, оцінювати потребу та знати механізми скерування клієнтів/пацієнтів до фахівців інших спеціальностей.

ПРН 17. Визначати, аналізувати та оцінювати вплив контекстуальних чинників, регуляторних документів, соціоекономічних, політичних, географічних та демографічних факторів, динаміки міжособистісної командної взаємодії на процес надання реабілітаційних послуг.

ПРН 20. Брати на себе відповідальність за визначення та ефективно вирішення складних етичних дилем, демонструвати доброчесність і відповідальність, сприяти створенню антикорупційного середовища, пропагувати стандарти доброчесності, ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції, відстоювати етичні стандарти та цінності ерготерапії.

ПРН 21. Здатність пропагувати цінності та філософію ерготерапії, відстоювати інтереси професії, передавати інформацію стосовно процесу ерготерапії, пояснювати сенс та внесок ерготерапії та науки про заняттєву активність в загальне благополуччя та добробут суспільства.

ПРН 22. Ефективно і вчасно документувати процес і результати різних форм ерготерапевтичних послуг, включаючи консультативні послуги у різних сферах професійної діяльності ерготерапевта та у спосіб, зрозумілий для клієнтів/пацієнтів, представників сфери охорони здоров'я, освіти, соціальної політики, соціального захисту та інших стейкхолдерів.

*Результати навчання для дисципліни:*

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

**знати:**

- ✓ Основні поняття та принципи професійної етики, включаючи моральні норми, цінності та їхнє значення у професійній діяльності.
- ✓ Зміст та вимоги професійних етичних кодексів, що регулюють взаємини у конкретній сфері.
- ✓ Типи та методи комунікації, як вербальні (мовлення, письмо), так і невербальні (жести, міміка, інтонація), а також їхній вплив на професійне спілкування.
- ✓ Психологічні особливості сприйняття інформації та методи побудови довіри у взаєминах з клієнтами/пацієнтами.
- ✓ Причини виникнення конфліктів у професійному середовищі та шляхи їх попередження.

**вміти:**

- ✓ Застосовувати етичні принципи та норми у своїй професійній діяльності, приймаючи виважені та обґрунтовані рішення в складних ситуаціях.
- ✓ Будувати ефективну комунікацію, адаптуючи стиль спілкування до різних співрозмовників (колеги, клієнти, керівництво).
- ✓ Вирішувати конфліктні ситуації конструктивним шляхом, зберігаючи професійний імідж та довіру.
- ✓ Надавати інформацію зрозуміло, точно та етично, особливо у випадках, що стосуються конфіденційності чи чутливих тем.
- ✓ Демонструвати емпатію та повагу до різноманітності, включаючи культурні, вікові, та соціальні особливості людей.

**Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції**

| №<br>п/п                                                        | Назва теми                                                                                                                              | Кількість<br>годин |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| <b>Модуль 1. Етика та комунікація у професійній діяльності.</b> |                                                                                                                                         |                    |
| 1.                                                              | Тема 1. Етика як основа професійної діяльності ерготерапевта: філософські засади, принципи та норми прикладної етики.                   | 2                  |
| 2.                                                              | Тема 2. Моральна свідомість, професійні цінності та відповідальність ерготерапевта в сучасній системі охорони здоров'я та реабілітації. | 2                  |
| 3.                                                              | Тема 3: Професійна комунікація в ерготерапії: теорії, моделі та етичні виміри взаємодії з клієнтом.                                     | 2                  |
| 4.                                                              | Тема 4: Етичні проблеми та дилеми в ерготерапевтичній практиці: алгоритми прийняття рішень і аналіз клінічних ситуацій.                 | 2                  |
| 5.                                                              | Тема 5. Міжпрофесійна, кроскультурна та цифрова комунікація: сучасні виклики етики професійної діяльності ерготерапевта.                | 2                  |
|                                                                 | <b>Разом</b>                                                                                                                            | <b>10</b>          |

**Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на занятті**

| №<br>п/п                                                        | Назва теми                                                                                                                        | Кількість<br>годин |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| <b>Модуль 1. Етика та комунікація в професійній діяльності.</b> |                                                                                                                                   |                    |
| 1.                                                              | <b>Тема 1. Етика професійної діяльності ерготерапевта</b><br>1. Поняття професійної етики в системі прикладних етичних дисциплін. | 2                  |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
|    | <p>2. Основні етичні принципи ерготерапії (автономія, благодіяння, ненашкодження, справедливість).</p> <p>3. Етичні норми та професійна відповідальність ерготерапевта.</p> <p>4. Роль етики у забезпеченні якості реабілітаційних послуг.</p>                                                                                                                     |   |
| 2. | <p><b>Тема 2. Моральна свідомість і професійні цінності ерготерапевта</b></p> <p>1. Моральна свідомість як регулятор професійної поведінки.</p> <p>2. Структура моральної свідомості фахівця з ерготерапії.</p> <p>3. Професійні цінності та моральні орієнтири ерготерапевта.</p> <p>4. Саморефлексія як етична компетентність фахівця.</p>                       | 2 |
| 3. | <p><b>Тема 3: Етичні засади взаємодії «ерготерапевт–клієнт»</b></p> <p>1. Партнерська модель взаємодії у сучасній ерготерапії.</p> <p>2. Поважання гідності та автономії клієнта.</p> <p>3. Етичні межі професійної близькості та дистанції.</p> <p>4. Вплив етичної позиції ерготерапевта на терапевтичний результат.</p>                                         | 2 |
| 4. | <p><b>Тема 4: Інформована згода та право клієнта на вибір</b></p> <p>1. Поняття інформованої згоди в медико-реабілітаційній практиці.</p> <p>2. Етичні та правові аспекти надання інформації клієнту.</p> <p>3. Особливості отримання згоди у вразливих груп населення.</p> <p>4. Відмова клієнта від втручання як етична проблема.</p>                            | 2 |
| 5. | <p><b>Тема 5. Конфіденційність та захист персональних даних у практиці ерготерапевта</b></p> <p>1. Принцип конфіденційності як етична норма професії.</p> <p>2. Збереження медичної та особистої інформації клієнта.</p> <p>3. Етичні виклики цифрових технологій та електронної документації.</p> <p>4. Межі розкриття інформації у міжпрофесійній взаємодії.</p> | 2 |
| 6. | <p><b>Тема 6. Комунікація як професійна компетентність ерготерапевта</b></p> <p>1. Поняття професійної комунікації в ерготерапії.</p> <p>2. Вербальні та невербальні засоби спілкування з клієнтом.</p> <p>3. Комунікативні бар'єри та способи їх подолання.</p> <p>4. Активне слухання та емпатія у професійній взаємодії.</p>                                    | 2 |

|       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |    |
|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 7.    | <b>Тема 7. Етичні аспекти міжпрофесійної комунікації</b><br>1. Ерготерапевт у мультидисциплінарній команді.<br>2. Розподіл професійних ролей і відповідальності.<br>3. Етичні принципи взаємоповаги та професійної толерантності.<br>4. Комунікативні конфлікти та шляхи їх етичного вирішення.                  | 2  |
| 8.    | <b>Тема 8. Кроскультурні та соціальні аспекти етики і комунікації</b><br>1. Культура як чинник професійної взаємодії.<br>2. Етичні виклики роботи з клієнтами різних соціальних груп.<br>3. Стигматизація та дискримінація в реабілітаційній практиці.<br>4. Толерантність і культурна чутливість ерготерапевта. | 2  |
| 9.    | <b>Тема 9. Етичні дилеми в ерготерапевтичній практиці</b><br>1. Поняття етичної дилеми у професійній діяльності.<br>2. Типові етичні дилеми в ерготерапії.<br>3. Алгоритми етичного прийняття рішень.<br>4. Аналіз клінічних ситуацій і професійна відповідальність.                                             | 2  |
| 10.   | Підсумковий модульний контроль                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 2  |
| Разом |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 20 |

### Самостійна робота

| № п/п                                                           | Назва теми                                                                                                       | Кількість годин |
|-----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>Модуль 1. Етика та комунікація у професійній діяльності.</b> |                                                                                                                  |                 |
| 1.                                                              | <b>Підготовка до лекційних та семінарських занять</b>                                                            | <b>40</b>       |
| 2.                                                              | <b>Опрацювання питань, що не входять до плану аудиторних занять</b>                                              | <b>16</b>       |
| 2.1                                                             | Моделі професійної комунікації в ерготерапії (партнерська, патерналістська, клієнтоорієнтована).                 | 4               |
| 2.2                                                             | Види професійного спілкування ерготерапевта (терапевтична, консультативна, міжпрофесійна, сімейна комунікація).  | 4               |
| 2.3                                                             | Комунікативні бар'єри у взаємодії з клієнтами з різними порушеннями (сенсорними, когнітивними, психоемоційними). | 4               |
| 2.4                                                             | Професійний імідж ерготерапевта та етика самопрезентації.                                                        | 4               |
| 3.                                                              | <b>Підготовка до підсумкового модульного контролю</b>                                                            | <b>4</b>        |
| Разом                                                           |                                                                                                                  | <b>60</b>       |

**Індивідуальні завдання:** підготовка проєктів, фіксованих виступів, доповідей та виступів на засіданнях круглого столу, конференціях, публікація тез і статей. Рекомендації щодо виконання завдань та критерії оцінювання надаються викладачем під час занять. Враховуючи академічні свободи, теми обираються самостійно, корелюються з тематикою занять і узгоджуються з викладачем.

*Нагадуємо: Ваші роботи підлягатимуть перевірці на відсутність плагіату відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (<https://science.pdmu.edu.ua/academic-integrity/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist>)*

**Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю, екзамену**

1. Поняття «етики». Функції етики.
2. Види етики.
3. Мораль як соціальний феномен.
4. Моральні цінності в сучасному світі.
5. Моральна свідомість у системі моралі
6. Структура моральної свідомості.
7. Моральні норми та принципи.
8. «Об’єктивні» й «суб’єктивні» категорії моральної свідомості.
9. Моральні мотиви й ціннісні орієнтації
10. Поняття біоетики. Її роль у вирішенні сучасних проблем медицини та реабілітації.
11. Основні етапи становлення біоетики.
12. Правила і принципи біоетики.
13. Біоетичні та правові проблеми співіснування «традиційної» та «нетрадиційної» медицини.
14. Поняття медичної етики.
15. Особливості медичної деонтології.
16. Життєві цінності та пріоритети ерготерапевтів.
17. Етичні проблеми, пов’язані ерготерапевтичним менеджментом.
18. Етичні проблеми сучасного регулювання репродуктивного здоров’я людини.
19. Етичні аспекти евтаназії.
20. Медична етика та соціальні проблеми.
21. Предмет комунікації. Поняття про комунікативну компетентність (КП).
22. Комунікативний процес: сутність, структура.

23. Базові елементи комунікації: адресант, адресат, повідомлення, канал комунікації, інформаційний (комунікативний) шум, фільтри, зворотний зв'язок (зворотна інформація).
24. Засоби комунікації (коди): засоби мовної системи, паралінгвістичні засоби, компоненти інших семіотичних систем.
25. Поняття та основні ознаки вербального спілкування.
26. Види та форми мови.
27. Слухання.
28. Особливості сприймання і розуміння людини людиною під час вербального спілкування.
29. Невербальна комунікація та її особливості.
30. Кінесичні особливості невербального спілкування (жести, пози, міміка).
31. Проксемічні особливості невербального спілкування.
32. Дистанція та особиста територія людини.
33. Розвиток навичок ефективних комунікацій: публічні виступи, самопрезентація.
34. Труднощі спілкування.
35. Бар'єри у спілкуванні.
36. Цензура як знаряддя комунікативного насильства.
37. Поняття про медіаосвіту.
38. Сутність і природа комунікативних невдач (девіацій).
39. Поняття про міжособистісну комунікацію.
40. Почуття та емоції як комунікативні дії.
41. Комунікація як інструмент побудови репутації.
42. Асертивна комунікація.
43. Як спілкуватися з токсичними людьми.
44. Правила успішної комунікації з ветеранами/ветеранками.
45. Поняття, види і функції комунікації в малих групах.
46. Структура і динаміка комунікації в малих групах.
47. Прагматика комунікації в малих групах.
48. Культура комунікації в малих групах.
49. Феномен соціальних мереж.
50. Поняття масової комунікації.
51. Структура і функції масової комунікації.
52. Ефективність масової комунікації.
53. Проблеми комунікативних процесів в сучасному інформаційному суспільстві.
54. Психологічні засади та ключові принципи медіаграмотності.
55. Комунікація у професійній діяльності ерготерапевта.
56. Ерготерапевт і пацієнт: особливості взаємодії.

57. Ефективні комунікації в практиці ерготерапевта.
58. Комунікаційна стратегія реабілітаційних закладів.
59. Розроблення та реалізація комунікаційної кампанії.
60. Внутрішні комунікації: як перетворити персонал на команду.

### **Методи навчання**

У процесі проведення лекційних та практичних занять використовуються такі методи активного навчання:

**Словесні, наочні:** налагодження ефективної комунікації, виклад та пояснення лекційного матеріалу, обговорення як під час лекційних так і практичних занять;

**Індуктивно-дедукційні:** обговорення, дискусія, виконання завдань;

**Репродуктивні:** доповіді, практичні письмові вправи, тестові завдання та ситуативні завдання;

**Прагматичні:** практичні вправи на закріплення фундаментальних навичок;

**Дослідницькі:** виконання та презентація результатів досліджень, самостійне вивчення проблеми в науковій літературі;

**Проблемні:** робота в малих групах, ситуативні завдання

### **Форми та методи оцінювання**

Контроль освітньої компоненти включає наступні види оцінювання: 1) попередній контроль, 2) поточний контроль, 3) контроль самостійної роботи та 4) підсумковий контроль.

*Попередній контроль* (діагностика вихідного рівня знань здобувачів вищої освіти);

*Поточний контроль* здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: усне повідомлення на релевантну тематику, тестування, структуровані письмові роботи. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль лексичних, граматичних та комунікативних навичок. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв.

*Самостійна робота* здобувачів освіти оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому контролі. Самостійна робота може включати: опрацювання матеріалу за визначеними темами програмою освітньої компоненти; ознайомлення з поняттями та дефініціями освітньої компоненти; розв'язання тестових завдань.

*Підсумковий контроль* (загальна діагностика якості знань та навичок здобувачів вищої освіти у відповідності до підготовки фахівців магістерського рівня).

Форма підсумкового контролю успішності навчання підсумковий модульний контроль (ПМК). Ця форма підсумкового контролю полягає в оцінці на останньому занятті засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених робочою навчальною програмою.

### **Система поточного та підсумкового контролю**

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті [https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs\\_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf](https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf)

### **Методичне забезпечення**

1. Робоча навчальна програма.
2. Силабус.
3. Презентації лекційних занять.
4. Електронні аналоги друкованих видань та інтернет ресурсів.

### **Рекомендована література**

#### **Базова:**

1. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підруч. для студентів мед. закл. фах. передвищ. та вищ. освіти / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – 3-є вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. – 310 с.
2. Гудзь О. Є., Маковецька І. М. Комунікаційний менеджмент: навчальний посібник. Львів: «Галицька видавнича спілка», 2021. – 224 с.
3. Комунікативний менеджмент: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2020. – 112 с.
4. Комунікаційні технології : конспект лекцій / уклад. О. В. Шебаніна, С. І. Тищенко, І. І. Хилько, В. О. Крайній. Миколаїв : МНАУ, 2021. 70 с.
5. Стратегічні комунікації для безпекових і державних інституцій : практичний посібник / Л. Компанцева, О. Заруба, С. Череватий, О. Акульшин. Київ: ТОВ «ВІСТКА», 2022. 278 с.

#### **Допоміжна:**

1. Ефективні комунікації. Практичні рекомендації для секретаріатів комітетів Верховної Ради України./ І.Тітаренко, А.Хачатурова, В.Фоменко, М.Комар,



А.Гнидюк, О.Євстігнєєва. – Київ, 2020. – 128 с.

2. Наварро Дж. Словник мови тіла. Секрети невербальної комунікації/ Джо Наварро.- К.: Vivat, 2021.- 192 с.
3. Освітні практики із запобігання інфодемії, або як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник / За редакцією Волошенюк О., Євтушенко Р., Іванова В., Кулакова А. — Київ: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. – 68 с.
4. Основи стратегічних комунікацій: Конспект лекцій /укладач: О.Л. Тодорова. «Одеська політехніка». 2022. 112 с.
5. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 1 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 732 с.
6. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 2 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 736 с.
7. Практики комунікативної культури в медичному закладі. Пацієнт-центрований підхід, 2020. – 72 с.
8. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія / [В. Азарова та ін. ; за заг. ред. Л. Компанцевої]. Київ : НА СБУ, 2021. 500 с. URL:[https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p\\_157\\_93159068.pdf](https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_157_93159068.pdf)
9. Щирба М. Ю. Особливості статусу пацієнта в умовах викликів COVID-19. //Журнал східноєвропейського права. 2020. № 78. С. 80–84.

### **Інформаційні ресурси**

1. Веб-сайт Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. Режим доступу: <https://www.filosof.com.ua/index.htm>
2. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Веб-сайт Українського філософського фонду. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.philosophy.ua/>
4. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка/ Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
5. Інтернет-версія культурологічного часопису “І”. Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/>
6. Етичний кодекс медичної сестри України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: [https://medmedsestrunstvo.blogspot.com/2016/03/blog-post\\_16.html](https://medmedsestrunstvo.blogspot.com/2016/03/blog-post_16.html)
7. Міжнародний кодекс медичної етики. Прийнятий 3-ю Генеральною асамблеєю Всесвітньої Медичної Асоціації (Лондон, жовтень 1949 р.) з подальшими поправками 1968 р., 1983 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://med.sumdu.edu.ua/images/content/doctors/Deontology/InternKodexEthics.pdf>

8. Професійні риси медичного працівника [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.medbook.lviv.ua/get/i/7/>

9. Інформаційні бюлетені ВООЗ – Гендер. Режим доступу: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/gender>

10. Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність» Академії Української Преси . Режим доступу: <https://www.aup.com.ua/mediaosv/portal-mediaosvita-ta-mediagramotnist/#>

11. TOGETHER. Європейський простір. Режим доступу: <https://euprostit.org.ua/practices/132954>

**Розробники:**

Євген СТРАШКО, доцент закладу вищої освіти, кандидат медичних наук, доцент.